

Miljödepartementet
Till statsrådet Per Bolund

Näringsdepartementet
Till statsrådet Ibrahim Baylan

Stockholm 2021-03-25

Svenskt Näringsliv hemställer att Regeringen omgående tar initiativ för att ändra reglerna för hantering av kommunalt avfall.

Svenskt Näringsliv kan konstatera att delar av lagstiftningen, vid den svenska implementeringen av avfallsdirektivet, inte har utformats på det sätt som avsågs. Lagstiftningen kan tolkas som att den innebär en utökning av det kommunala avfallsmonopolet vilket går stick i stäv mot lagstiftarens uttalade mening i promemorian och dessutom mot regeringens uttalade ambition om cirkulär ekonomi.

I samband med remissen av genomförande av avfallsdirektivet i Sverige angavs det otvetydigt av skrivningar i promemorian och genom kontakter med Regeringskansliet och Naturvårdsverket, att övergången från begreppet hushållsavfall till kommunalt avfall inte skulle förändra ansvarsfördelningen för avfallsfraktioner. I propositionen angavs: *"Att uttrycket kommunalt avfall ersätter termen hushållsavfall bör dock, som framgår ovan, inte i sig innebära att ansvaret för hanteringen av avfallet ändras."* I Avfallsdirektivet står också uttryckligen att definitionen kommunalt avfall inte påverkar ansvarsfördelningen mellan offentliga och privata aktörer gällande avfallshantering. Utan begreppet införs endast för statistiska ändamål.

Det har nu kommit till Svenskt Näringslivs kännedom att Naturvårdsverket tolkar lagändringen som att den enligt sin ordalydelse har medfört ändringar i omfattningen av det kommunala ansvaret. Det innebär i så fall en förändring som är betydligt mer omfattande än vad som har angetts i förarbeten. Det innebär också att innebörden av lagstiftningen inte har konsekvensutretts överhuvudtaget. Frågor som borde ha konsekvensutretts är t.ex. hur förändringen påverkar gällande avtal, ekonomiska konsekvenser, konsekvenser för prejudicerande domar, effekter på innovation och företagens arbete med cirkulära materialflöden. Förändringen innebär t.ex. att de investeringar i återvinningslösningar som privata återvinningsföretag gjort tillsammans med detaljhandel och restaurangkedjor riskerar att inte överensstämmer med lagstiftningen. Den här typen av ändringar, som riskerar att få stora konsekvenser både ekonomiskt och legalt, måste genomföras på ett tydligt sätt, inte minst med tanke på att de är straffrättsligt sanktionerade (genom bestämmelsen i 15 kap. 24 § och 29 kap. 9 § p. 14 miljöbalken).

Svenskt Näringsliv hemställer därför att Regeringen omgående klargör att avsikten inte är att utöka det kommunala avfallsmonopolet och tar initiativ till:

- att snarast möjligt återställa reglerna så att det kommunala ansvaret begränsas till det rättsläge som förelåg före den 1 augusti 2020, d.v.s. att kommunerna ansvar begränsas till hushållsavfall och därmed jämförligt avfall,¹

Svenskt Näringsliv är naturligtvis öppen för att diskutera vidare hur detta kan hanteras rent praktiskt.

För närvarande arbetar Naturvårdsverket med en vägledning kopplad till bedömningen av kommunalt avfall som ska publiceras inom kort där det aviserats att Naturvårdsverket kommer att tolka begreppet kommunalt avfall bredare än det tidigare använda begreppet hushållsavfall. Svenskt Näringsliv har till Naturvårdsverket framfört att denna tolkning är högst problematisk och att en vägledning om detta bör redogöra för bakgrunden till lagstiftningen och ange att ansvarsfördelningen kvarstår som den var innan det reviderade avfallsdirektivet infördes i svensk lag, till dess att rättsläget har blivit klarlagt. T.ex. bör man invänta EU-kommissionens vägledning om förtydligad gränsdragningen mellan kommunalt avfall och avfall från tillverkning samt att möjligheten för frival införs. Införande av frival kan delvis lösa denna problematik men däremot inte helt, varför det är avgörande att Regeringen också klargör vad som ska gälla och återställer reglerna.

Regeringens strategi för cirkulär ekonomi trycker på vikten av företagande och innovation för att nå en cirkulär ekonomi i Sverige. Ett regelverk som då istället begränsar företagens möjlighet att återvinna och förädla sitt eget avfall går inte i linje med regeringens ambition för Sveriges övergång till en cirkulär ekonomi. Regeringen bör därför omgående ta initiativ till att klargöra att avsikten inte är att utöka det kommunala avfallsmonopolet och ändra reglerna för hantering av kommunalt avfall. Detta så att lagstiftningen överensstämmer med lagstiftarens uttalade mening avseende ansvarsfördelningen för avfallsfraktioner liksom att säkerställa förutsättningarna för Sveriges övergång till cirkulär ekonomi.

Johan Britz
Näringspolitisk direktör
Svenskt Näringsliv

Lina Håkansdotter
Chef hållbarhet och infrastruktur
Svenskt Näringsliv

¹ Detta möter inte något hinder enligt EU-rätten, eftersom det mycket tydligt framgår av artikel 3.2b b) i avfallsdirektivet att definitionen av kommunalt avfall inte är avsedd att påverka ansvarsfördelningen mellan offentliga och privata aktörer gällande avfallshantering.